

НЕОЛОГІЗМИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС КОРОНАКРИЗИ

Мова як основний інструмент спілкування, мислення і передачі знання перебуває у постійному розвитку. Все нове, що з'являється у нашому світі, потребує вираження, опису та свого найменування. Найшвидше на зміни в суспільстві та світосприйнятті людини реагує лексико-семантична система мови. Пошук нових лексичних засобів для передачі нового знання активує словотвірні процеси, зміни в семантиці окремих лексичних одиниць та процеси запозичення, що є основними формами утворення неологізмів та поповнення лексичного фонду мови.

Не зважаючи на великий інтерес до актуального стану мови та нових лексичних одиниць, у німецькому мовознавстві дослідженню неологізмів почали приділяти увагу лише у другій половині 90-х років ХХ ст. Питанням дослідження неологізмів з точки зору лексикології та лексикографії були присвячені роботи І. Барц, Г. Ельзен, К. Геллера, Д. Герберга, Д. Штефенс. З тих пір дослідження процесу утворення нових слів стало важливим проектом Інституту німецької мови м. Мангайм, одним із результатів якого є створення онлайн-словника неологізмів OWID. На сьогодні проектна група «Neuer Wortschatz» фіксує нові слова часу коронакризи на платформі OWID, матеріали якої були використані у нашій статті.

В українському мовознавстві проблемам розвитку неологічної лексики в німецькій мові присвячені статті М. Кирилюк, О. Кирпиченко, Л. Ковбасюк, І. Кучеренко, О. Слабої, В. Устінової.

В час пандемії коронавірусної інфекції можна спостерігати великі зміни у суспільстві і світосприйнятті, про що свідчить значна активація процесів утворення неологізмів та запозичення нових слів, які відбуваються у 2020 році. Для порівняння: у словнику неологізмів OWID зафіксовано 328 словникових статей за 2011-2019 роки (Stichwortliste der Neologismen der Zehnerjahre), у той час, як нові слова, пов'язані з пандемією коронавірусу, становлять на момент звернення уже понад 450 одиниць [14]. Звичайно не всі з них увійдуть до узусу німецької мови, однак сьогоднішня нова реальність (neue Realität) безумовно залишить слід у історії, культурі та мові.

Актуальність статті визначається, з одного боку, інтересом наукового загалу до питань неології, дослідження причин, різновидів і наслідків змін словникового складу мови, з іншого – необхідністю аналізу впливу коронавірусної кризи на суспільство та мову зокрема. Мета статті: проаналізувати та визначити структурно-семантичні особливості нових лексичних одиниць часу коронакризи та дати загальну

характеристику розглянутого мовного матеріалу в контексті впливу коронакризи на німецьку мову і суспільство в цілому.

Термін «неологізм» може мати різні трактування залежно від мети дослідження. Як зазначає Д. аль-Ваді, одна із авторів словника неологізмів німецької мови «*Neuer Wortschatz: Neologismen der 90er Jahre im Deutschen*», «неологізм – це лексична одиниця, або значення, що виникає в певний період розвитку мови в комунікативній спільноті, поширюється і визнається як мовна норма, та сприймається на цій стадії розвитку більшістю користувачів мови як нова протягом певного періоду» [8, с. 152]. У цій дефініції протиставлено два типи неологізмів: нові лексичні одиниці (слова та фразеологізми) і нові значення. Нове значення може набути в певний період слово, що вже було до цього у використанні носіїв мови. Однак слово як мовний знак є двосторонньою одиницею, яка має матеріальну сторону, або форматив, та ідеальну сторону, його значення. Характерним для неологізму може бути новизна його форми, значення або того й іншого водночас. Відповідно К. Геллер розрізняє три групи неологізмів: нові слова, або власне неологізми (*Neulexeme, Neubildungen*), перейменування, нові форми (*Neuformative, Neuebezeichnungen*) та нові значення (*Neusememe, Neubedeutungen*) [11, с. 8]. Таке широке розуміння неологізмів піддавала критиці німецька лексикологиня Т. Шіппан. Вона обмежує поняття неологізму лише новотворами, новими словами, утвореними з рідних та запозичених морфем і слів. Утворення нових семем учена трактує як процес зміни і розвитку значення слова, та визнає лише свідоме закріплення за певним формативом нового значення [15, с. 245-6].

Для виявлення особливостей процесів розвитку мови у визначений період у нашій статті вважаємо за доцільне широке розуміння поняття неологізм, яке включає в себе нові лексеми, у тому числі запозичення, нові значення, перейменування та оказіоналізми. Питання включення оказіональних утворень, які в німецькій мові ще позначаються як *Einmal-, Augenblicks-, Gelegenheits-, Ad-hoc-Bildungen*, до неологізмів є дискусійним, адже такі новотвори можуть бути використані лише один раз, мати переважно стилістичну функцію, однак вони теж є новотворами, які виникають на основі існуючих у мові словотворчих моделей. Окрім того, передбачити чи закріпляться нові лексичні одиниці в мові, чи скоро вийдуть із ужитку поки що неможливо, оскільки досліджуваний нами період коронакризи наразі триває.

Пандемія COVID-19 настільки змінила повсякденне життя багатьох країн, що почали говорити про світ «до» і «після» (*Vor-Corona-Welt, Nach-Corona-Welt*), оголила багато проблем суспільства та викликала паніку і страх у людей. Невидимість загрози та невизначеність ситуації вплинули на психологічний стан людей. Водночас посилилася потреба в інформації щодо загроз, нововведень, масштабів проблеми, що мало наслідком

зростання ролі масмедіа та одночасно мовних засобів вираження нових реалій життя суспільства, проблем та способів їхнього подолання.

Серед основних способів збагачення лексичного складу німецької мови у час коронакризи ми виокремили наступні: перехід фахової спеціалізованої лексики із галузі епідеміології та медицини до загальноживаної, запозичення, словотвір та семантична деривація, або утворення нових значень слів.

Неологізмом року в усьому світі безперечно стала назва нового захворювання *Covid-19*, що є скороченням від англ. *Corona Virus Disease* та числа 19 як року його виникнення. Цю назву захворювання отримало від Всесвітньої організації охорони здоров'я, яка встановлює офіційні назви для усіх нових хвороб. Одночасно з цією назвою в німецькій мові широко використовується гіперонімічна назва вірусу, який спричинив захворювання – *Coronavirus*, яка по суті є найменуванням раніше відомої родини вірусів, або її скорочений варіант *Corona*. Рідше зустрічаємо офіційну назву вірусу *Sars-CoV-2* (*Schweres Akutes Respiratorisches Syndrom-Corona-Virus-2*). Назву *Coronavirus* це сімейство вірусів отримало тому, що під мікроскопом вони зовні нагадують сонячну корону (лат. *corona*) через шиповидні відростки. Слово *Corona* у зв'язку з цим можна вважати неосемантизмом, адже воно і раніше функціонувало в німецькій мові із значення «сонячна корона» як астрономічний термін. Варто зазначити, що такі найменування вірусу як *China-Virus* чи *Wuhan-Virus* не використовуються у німецькомовному дискурсі з метою уникнення випадків ксенофобії і расизму проти китайців. Ці назви використовував Дональд Трамп та інші чиновники США, звинувачуючи Китай у розповсюдженні вірусу, що було піддано критиці у німецьких ЗМІ.

Пандемія COVID-19 сприяла поширенню використання медичних термінів, тема медицини вийшла на передні шпальти усіх засобів масової інформації. Широкий ужиток медичних термінів у масмедіа сприяє їхній популяризації та переходу до системи загальноживаної літературної мови. Адже не лише фахівцям сьогодні знайомі такі поняття з галузі епідеміології, як *Reproduktionszahl*, або скорочено *R-Wert* – індекс репродукції, або коефіцієнт відтворення вірусу; *PCR-Test* – ПЛР-тест; *Restimmunität* – залишковий імунітет, *Immungedächtnis* – імунна пам'ять, *Herdenimmunität* – колективний імунітет, *Inkubationszeit* – інкубаційний період та ін.

Розповсюдженим способом позначити нові реалії є використання запозичень. Так як боротьба із коронавірусом є глобальною проблемою для всього світу, з'явилися нові запозичення з англійської мови як мови інтернаціонального спілкування. Основну частину запозичених лексем становлять іменники: *Spreading* – швидке розповсюдження інфекції; *Weaning* – повільне відлучення пацієнта інтенсивної терапії від штучної вентиляції; *Lockdown*, або *Shutdown* – період припинення економічної та

соціальної діяльності на державному рівні з міркувань безпеки; *Containment* – стримування епідемії шляхом відстеження інфекційних ланцюгів та карантину заражених людей; *Contacttracking* – відслідковування контактів; *Hotspot* – місце спалаху коронавірусу; *Homeworking* – робота вдома; *Home-Work-out* – фітнес-тренування вдома. Однак спостерігаємо і запозичення окремих дієслів: *tracen* – відстежувати контакти цифрових пристроїв людей (без даних про місцезнаходження); *tracken* – відстежувати місцезнаходження людей, *videochatten* – спілкуватися у відеочаті.

Деякі нові поняття функціонують як запозичені форми паралельно із перекладеними на німецьку мову кальками, напр.: *Ghostkitchen* (заклад громадського харчування, який обслуговує клієнтів за допомогою служби доставки) та *Geisterküche*, *Geisterrestaurant*; *Superspreader* і *Superüberträger*, *Superverbreiter* (особа, яка інфікує велику кількість людей); *Faceshield* і *Gesichtsschild*, *Gesichtsschirm* (захисний екран для обличчя). Інколи у новому слові у перекладеній формі виступає лише один компонент: *Superspreadingevent* і *Superspreadingereignis*, або ж один компонент замінено на синонімічний: *Superspreader* і *Multispreader*. Якщо розглянути одну з ключових реалій коронакризи, фаховий термін епідеміології *Social Distancing*, який позначає просторове, фізичне дистанціювання, то в німецькій мові надається перевага саме англійському варіанту, оскільки, як вважає дослідниця нової лексики в час коронакризи А. Кльоза-Кюкельгаус, він не означає розрив чи втрату соціальних контактів між людьми, як у випадку з німецьким відповідником *soziale Distanzierung* [13].

Найбільш активним процесом виникнення нових слів є словотвір, утворення слів за існуючими словотвірними моделями німецької мови. Серед новоутворених лексем періоду коронавірусної кризи багато лексичних одиниць, утворених від назви самого вірусу *Corona*, *Coronavirus* та назви захворювання *Covid-19*. У масмедіа зустрічаємо багато складних слів, які позначають поняття безпосередньо пов'язані із процесом перебігу пандемії: *Corona-Verlauf*, *Covid-19-Aktivität*, *Corona-Infektion*, *Coronavirus-Fälle*, *Coronavirus-Pandemie*, *Coronavirus-Impfstoff*, *Corona-Neuinfektion*, *Corona-Ausbruch*, *Coronaschnelltest*, *Corona-Lockerung* і ін. Словоскладання є поширеним способом утворення слів у німецькій мові, багато композитів утворюються по аналогії, мають регулярно повторюване словотвірне значення, їхнє значення легко виводиться із значення компонентів, тому такі композити зазвичай не фіксують словники.

В онлайн-словнику неологізмів OWID представлені похідні від *Corona* та *Covid-19*, які позначають суспільні явища, так чи інакше спричинені коронавірусом, та є по суті новими реаліями життя під час коронакризи. Наприклад, композити: *Coronavirusdetektiv*, *Coronadetektiv* – людина, яка відслідковує (по телефону) ланцюг зараження коронавірусом;

Coronafrisur – невдала, непрофесійна стрижка через зачинені перукарні в час коронакризи; “*Stopp Corona*”-App (Австрія), *Coronawarnapp* (Німеччина) – застосунок для відслідковування ланцюжка зараження; *Coronarettungsschirm* – фінансова допомога на підтримку підприємств, які зазнають фінансових втрат внаслідок пандемії; *Coronaschutzschild* – захисний екран для обличчя; *COVID-19-Ausweis*, *COVID-19-Pass* – офіційний документ, що підтверджує імунітет людини до коронавірусу; *Coronaradweg* – додаткова тимчасова велодоріжка, встановлена під час пандемії, щоб забезпечити дотримання правил просторової дистанції; *Coronaparty* – вечірка як своєрідний протест проти широких обмежень контактів та виїздів під час пандемії COVID-19; *coronasicher* – такий, що відповідає гігієнічним вимогам під час пандемії COVID-19 та інші.

Значно менша кількість новоутворень представлена дериватами, серед яких спостерігаємо в основному приклади суфіксації: *Coronaer* – інфікований коронавірусом; *Corönchen* – позначення COVID-19, яке завдяки зменшувальному суфіксу применшує серйозність захворювання; *Coronisierung* – пристосування до умов пандемії; *Coronismus* – заходи під час пандемії COVID-19, які сприймаються як обмеження основних прав людини; *coronaesk* – такий, що нагадує про приписи під час пандемії; *coronal* – такий, що стосується коронакризи; *coronalos* – без ознак коронавірусної інфекції; *coronistisch* – «коронавірусний», такий, що свідчить про COVID-19; *coronieren*, *coronisieren* – пристосувати щось до умов пандемії COVID-19. Префіксальні утворення представлені лише іменниками та прикметниками із префіксами латинського походження *prä-* і *post-* (*Prä-Corona-Zeit*, *Post-Corona-Zeit*, *präcoronal*, *postcoronal*) та грецького походження *anti-* (*Anti-Coronaschutzwall*, *Anticoronaprotect*). Зустрічаємо і контаміновані лексичні одиниці: *Coronoia* = Corona + *Paranoia* – ірраціонально великий страх зараження коронавірусом; *Covidiot*, *Covidiotin* = Covid + *Idiot/in* – особа, яка поводить себе неадекватно під час пандемії COVID-19; *Coronomics* = Corona + *Economics* – програма заходів для виходу з кризи. У словнику представлено і два часткові скорочення, у яких компонент Corona представлений лише літерою C (*C-Krise*, *C-Wort*).

Коронавірус змінив саме суспільство, умови праці та навчання, правила спілкування між людьми та їхню поведінку. Одним із прикладів таких змін є композит *Anderthalbmetergesellschaft*, який сьгоднішнє суспільство визначає передусім на основі виміру фізичної дистанції, яку рекомендовано дотримуватися під час пандемії. Поряд із соціальною дистанцією до повсякденного життя людей увійшло багато нових правил, обмежень, речей, які раніше здавалися неможливими. Всі ці нововведення знайшли своє відображення у мові. Так, самі заходи із запобігання поширення вірусу отримали багато найменувань переважно із негативними конотаціями: *АНА-Formel*, *АНА-Regel* (АНА – аббревіатура від *Abstand* + *Hygiene* + *Alltagsmaske*), *Coronaknigge*, *Coronaetikette*, *Coronismus*,

Hygieneregime. Спостерігаємо багато похідних лексем, утворених від «ключових» слів коронакризи. Оскільки поведінка людини у час пандемії пов'язана із таким поняттям, як дистанція, яка розглядається основним методом запобігання поширенню інфекції, у німецькій мові є багато композитів-новотворів із компонентами *Abstand* (*Abstandsgebot, Abstandshalter, Abstandslinie, Abstandsnudel, Abstandsregel, Abstandsregelung, Abstandssommer, Abstandsvorgabe, Abstandsvorschrift, Sicherheitsabstand, Mindestabstand*) та *Distanz* (*Distanzgebot, Distanzlinie, Distanzregel, Distanzregelung, Distanzschlange, Distanzvorgabe, Distanzvorschrift, Distanzunterricht*). Австріацізмом часу коронакризи можна вважати неологізм *Babyelefant*, який став у Австрії символом дотримання дистанції (яка повинна відповідати приблизно величині новонародженого слоненяти).

Іншою вимогою часу стало дотримання правил гігієни та носіння маски. Сама маска отримала багато найменувань, які позначають маску як засіб захисту: *Einwegatemschutzmaske, Mund-Nasen-Schutz, Mund-Nasen-Schutzmaske, Mund-Nasen-Bedeckung*; вручну зроблений засіб як заміну промислово виготовленої маски: *Behelfsmaske, Behelfsmundnasenschutz, Behelfsmundschutz, Alltagsmaske, Communitymaske*; аксесуар: *Designermaske, Designermundschutz*. Своєю формою вирізняються складноскорочені позначення маски: *Munaschu* від *Mundnasenschutz*, *Munaska* від *Mundnasen(schutz)maske*. Існує і жартівливе найменування маски, яке походить із нижньонімецького діалекту *Plattdeutsch*, – *Schnutenpulli* (*Schnute* = (fam., bes. nordd.) *Mund* (duden.de)). Утворюються оказіональні похідні від слова *Maske*, як, наприклад, у рекламному оголошенні австрійського агентства з пропозицією різноманітних масок із написами: „*wir „bemasken“ euch auch am schönsten Tag eures Lebens...*“ (REMO Werbung, Facebook) А от дієприкметник від цього неіснуючого дієслова використовується частіше: *ein freundlicher, selbstverständlich bemaskter Mitarbeiter des FC Bayern* (sueddeutsche.de, 14.05.2020).

Іншим засобом захисту від коронавірусу стала прозора захисна перегородка, яка кріпиться до прилавоків магазинів, у транспортних засобах тощо для захисту від краплинної інфекції – *Spuckschutz, Spuckschutzscheibe, Spuckschutztrennscheibe, Spuckschutztrennwand, Spuckschutzwand, Spuckwand*.

Пандемія призвела до серйозних соціально-економічних наслідків, посилила колективну відповідальність не лише за своє здоров'я та здоров'я своїх рідних, але й за інших громадян. Людей, які допомагали іншим, наприклад із покупками, або ж змушені були працювати, щоб забезпечити життєдіяльність міста та країни, почали називати героями: *Coronaheld, Einkaufsheld, Alltagsheld*. Через необхідність дотримуватися соціальної дистанції німці змушені були відмовитися для звичного для них потискання руки під час привітання, наслідком чого стали інші способи

вітання, які виражають композити *Coronagruf*, *Ellenbogengruf*, *Coronafußgruf*, *Fußgruf*, або *Wuhanshake*. Виникли нові ідеї для благодійних акцій: у багатьох містах організували місця (здебільшого на паркані), де залишають пожертви для нужденних та безхатченків *Gabenzaun*, *Spendenzaun*.

Змінилось і культурне життя громадян, тепер вони відвідують концерти, клуби та навіть богослужіння, сидячи в авто (*Autokonzert*, *Drive-in-Club*, *Autogottesdienst*), або ж слухають музику у виконанні музиканта чи співака на балконі (*Balkonsänger*, *Balkonmusik*, *Balkonkonzert*).

Негативний вплив коронакризи на емоційний стан людей знайшов своє вираження у композиті *Wuhansyndrom*, яким позначають сукупність психічних захворювань, що виникають внаслідок карантинних обмежень та постійної соціальної ізоляції (*Quarantäneblase*, *Isolationseinerlei*). Через панічний страх бути інфікованим (*Panikdemie*, *Coronapanik*) виникали випадки ворожого ставлення до людей, які стали розповсюджувачами інфекції, що виражають композити із негативною конотацією *Viren-Bomber*, *Viren-Schleuder*. Негативну оцінку мають і композити для позначення осіб, які порушують заходи безпеки: *Coronasünder*, *Maskenmuffel*. Водночас багатьом не подобалися обмежуючі заходи, введені для уникнення розповсюдження коронавірусної інфекції, протести проти них отримали назви *Coronademo*, *Coronademonstration*, *Coronaprotest*, *Anticoronaprotest*, *Anti-Corona-Demo*, *Anti-Corona-Demonstration*, *Hygienedemo*.

Уведення карантинних заходів сприяло зростанню ролі цифрових технологій, адже приватне і професійне спілкування було переведено у віртуальний формат. З'явилися нові форми роботи і навчання: *Distanzarbeit*, *Distanzunterricht*, *Digitallehre*, *Digitalsemester*, *Onlineklausur*; вираження протесту: *Onlinedemo*, *Onlinedemonstration*. Багато нових понять, пов'язаних із застосуванням цифрових технологій, які містить онлайн-словник OWID, мають форму сталих словосполучень, так званих *Wortgruppenlexeme*, *Mehrworttermini* [10, с. 26] із означеннями *digital* та *virtuell*: *digitale Einkaufsampel*, *digitale Einlasskontrolle*, *digitale Speisekarte*, *digitale Zugangskontrolle*, *digitaler Immunitätsausweis*, *digitaler Türsteher*, *virtuelle Speisekarte*, *virtuelle Zuschauertribüne*, *virtueller Fan*, *virtuelles Meeting*, *virtuelles Restaurant*.

В окрему групу можна виокремити неологічні композити для позначення різного роду допомоги від держави для підтримки робітників, підприємств та сімей з дітьми у час коронакризи: *Coronazuschuss*, *Coronaprämie*, *Coronabonus*, *Neustartprämie*, *Pflegebonus*, *Pflegeprämie*, *Pflegerettungsschirm*, *Kinderbonus*, *Coronaelterngeld*, *Coronafamilienbonus*.

Як бачимо, більшість неологічних лексем утворена в німецькій мові шляхом словоскладання, яке допомагає виразити складні поняття одним словом, значно меншою є кількість дериватів, незначна кількість

скорочень та контамінованих лексем. Особливу увагу привертають контаміновані слова. Контамінація як спосіб утворення нових слів на основі злиття двох усічених основ є певною мірою грою із мовними формами та часто використовується для експресивного позначення тих чи інших предметів чи явищ, адже увагу реципієнта привертає уже сама мовна форма, бажання і необхідність її розшифрувати. Серед контамінованих лексичних новотворів часу коронакризи спостерігаємо, зокрема, наступні: *Quarantini* = Quarantäne + Martini – коктейль, популярний під час пандемії COVID-19; *Panikdemie* = Panik + Epidemie / Pandemie – поширення страху та паніки разом з епідемією; *Infodemie* = Information + Epidemie / Pandemie – швидке поширення (фейкової) інфомації; *Maskomat* = Maske + Automat – автомат, у якому можна придбати маску; *Stacycation* = англ. stay + vacation – відпустка вдома.

Окрім великої кількості утворених власне неологізмів, яким характерна новизна форми і значення, спостерігаємо і зміни у значенні окремих слів, що вже входили до узусу німецької мови. Так, у зв'язку із широким застосуванням програмного забезпечення Zoom, яке виявилось надійною платформою для роботи у режимі відео-конференцій, дієслово *zoomen* набуло значення «спілкуватися чи працювати в інтернеті за допомогою програми віддаленого конференц-зв'язку Zoom». У словнику Дуден зафіксовано значення цього дієслова «наближати чи віддаляти об'єкт зйомки за допомогою зум-об'єктива». Нового значення набуло і запозичення з англійської *Exit* («вихід», «аварійний вихід»), цим словом стали позначати «кінець певного стану, вихід із певної ситуації» [14]. Іменник *Epizentrum* набув нового переносного значення «центр поширення захворювання з дуже великою кількістю уражених людей». До коронакризи *Maskenpflicht* означав би для німців носіння маски як обов'язковий атрибут карнавалу, а сьогодні – обов'язковий захід запобігання інфікуванню. Водночас окремі слова, які раніше використовувалися у буденному житті у загальноновживаному значенні, актуалізують в час пандемії переважно своє термінологічне значення. Так, композит *Kontaktperson* сьогодні позначає особу, яка контактувала з інфікованим (медичний термін), а не контактну особу з того чи іншого питання (загальноновживане значення).

Дослідження мовного розвитку у період коронакризи дозволяє простежити зміни у житті, світобаченні німецькомовної спільноти у цей час. Велика кількість утворених під час пандемії коронавірусу лексем свідчить про нерозривний зв'язок мови і суспільства. І чим вагоміші зміни відбуваються у світі, тим більше дискусій і обговорень вони викликають і потребують нових засобів для вираження як самих явищ, так і ставлення до них. Словниковий склад німецької мови виявився чутливим до змін, які виникли у різних сферах життя людей під час пандемії, як то медицина, економіка, комунікація, відносини у спільноті тощо. Поповнення лексико-

семантичної системи відбулося за допомогою різних типів морфологічного словотворення: словоскладання, афіксації, скорочення і контамінації; на основі семантичних змін, внаслідок яких деякі слова набули нових значень або почали використовуватися переважно у своєму термінологічному значенні; та запозичень переважно з англійської мови. Перспективою подальших наукових розвідок вбачаємо дослідження стратегій мовного впливу у засобах масової інформації під час коронакризи.

Список використаної літератури

1. Кирилук, М. Інновації в лексиці німецької мови початку XXI ст. // *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. Філологічні науки.* 89 (3) (2010): 53–57.
2. Кирпиченко, О. Особливості вживання новотворів німецької мови (на матеріалі текстів реклами та оголошень) // *Вісник Маріупольського державного університету. Сер. Філологія.* 18 (2018): 189-195.
3. Ковбасюк, Л. Новітні лексеми сучасної німецької мови (на матеріалі словника неологізмів інституту німецької мови (IDS)) // *Закарпатські філологічні студії* 8 (1) (2019): 84-89.
4. Кучеренко, І. Лексичні інновації в сучасному масмедійному дискурсі України та Німеччини як перекладознавча проблема // *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Сер. Філологічні науки. Мовознавство.* 12 (2019): 100-105.
5. Моїсєєва, Н. Мовні та позамовні фактори неологізації лексичного складу німецької мови // *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. Філологічні науки (Мовознавство).* 96 (1) (2011): 587–590.
6. Слаба, О. Актуальні проблеми розвитку неологічної лексики в сучасній німецькій мові // *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Сер. Філологія, педагогіка, психологія.* 29 (2014): 110–114.
7. Устінова В. Словотвірні особливості інновацій-запозичень у сучасній німецькій мові сфери телебачення та телекомунікації. // *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Філологія.* 1 (35) (2016): 12-15.
8. al-Wadi, D. *Neuer Wortschatz. Neologismen im Deutschen seit den 90er Jahren.* Web. 20 July, 2020. <https://ids-pub.bsz-bw.de/frontdoor/deliver/index/docId/4041/file/al-Wadi_Neuer_Wortschatz_Neologismen_im_Deutschen_seit_den_90er_Jahren_2006.pdf>.

9. Barz, I. Neologie und Wortbildung. Zum Neuheitseffekt von Wortneubildungen. // Teubert, W. *Neologie und Korpus*. Tübingen, 1998: 11-30.
10. Elsen, H. *Neologismen: Formen und Funktionen neuer Wörter in verschiedenen Varietäten des Deutschen*. 2. überarb. Auflage. Tübingen: Narr, 2011.
11. Heller, K. *Theoretische und praktische Probleme der Neologismenlexikographie: Überlegungen und Materialien zu einem Wörterbuch der in der Allgemeinsprache der DDR gebräuchlichen Neologismen*. Akademie der Wissenschaften der DDR, Zentralinstitut für Sprachwissenschaft, 1988.
12. Herberg, D. Neologismen in der deutschen Gegenwartssprache. Probleme ihrer Erfassung und Beschreibung. // *Deutsch als Fremdsprache*. 39 (4) (2002): 195-200.
13. Klosa-Kückelhaus, A. Neue Wörter in der Coronakrise – von Social Distancing und Gabenzaun. Web. 20 July, 2020. <https://www1.ids-mannheim.de/fileadmin/aktuell/Coronakrise/Klosa_web.pdf>.
14. Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie. Web. 20 July, 2020. <<https://www.owid.de/docs/neo/listen/corona.jsp#>>.
15. Schippan, Th. *Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Max Niemeyer, 1992.
16. Steffens, D. Von „Aquajogging“ bis „Zickenalarm“. Neuer Wortschatz im Deutschen seit den 90er Jahren im Spiegel des ersten größeren Neologismenwörterbuches. *Der Sprachdienst*. 51 (4) (2007): 146–159.

Рись Л. Ф., Пасик Л. А. Неологізми німецької мови часу коронакризи.

Стаття присвячена аналізу неологізмів, у тому числі okazіоналізмів, які виникли в німецькій мові у час пандемії COVID-19, та впливу коронавірусної кризи на суспільство та мову зокрема. Серед основних способів збагачення лексичного складу німецької мови у час коронакризи виокремлено перехід фахової спеціалізованої лексики із галузі епідеміології та медицини до загальноповжитої, запозичення, словотвір та семантичну деривація, або утворення нових значень слів. Встановлено основні види морфологічного словотворення нових лексичних одиниць: словоскладання, афіксація, скорочення і контамінація. Найбільша кількість новотворів представлена композитами, які здатні виразити одним словом складні суспільні явища, так чи інакше спричинені коронавірусом. Інші похідні лексеми представлені дериватами, в основному суфіксальними утвореннями, контамінованими лексичними одиницями та скороченнями. Окрім великої кількості власне неологізмів, яким характерна новизна форми і значення, спостерігаємо і зміни у семантиці окремих слів. Словниковий склад німецької мови виявився чутливим до змін, які виникли у різних сферах життя людей під час пандемії, як то медицина, економіка, комунікація, відносини у спільноті тощо.

Ключові слова: неологізм, словотвір, запозичення, словоскладання, афіксація, скорочення, контамінація.

Rys L. F., Pasyk L. A. Neologisms of the German language in the corona crisis period.

The article is devoted to the analysis of neologisms, including occasionalisms, which have appeared in the German language during the COVID-19 pandemic, and the impact of the coronavirus crisis on society and language in particular. The main ways to enrich the lexical system of the German language during the corona crisis have been distinguished, namely, the transition of professional specialized vocabulary from the field of epidemiology and medicine to the common vocabulary, borrowings, word formation and semantic derivation, or the formation of new meanings of words. The main types of morphological word formation of new lexical units have been singled out, such as composition, affixation, reduction and blending. The most numerous are the neologisms represented by composites, which are able to express complex social phenomena caused by the coronavirus in one word. Other derived lexical units are represented by derivatives, mainly suffix formations, blended words and abbreviations. In addition to a large number of neologisms proper, which are characterized by novelty of form and meaning, we observe changes in the semantics of some words that have already been part of the German language, as a result of which these words have acquired new meanings or have begun to be used mainly in their terminological meaning. The vocabulary of the German language turned out to be sensitive to changes that have occurred in various spheres of human life during the COVID-19 pandemic, such as medicine, economy, communication, community relations, etc.

Key words: neologism, word formation, borrowing, composition, affixation, reduction, blending.